

odkaz na film: <https://www.youtube.com/watch?v=oe-oITXfdgM>

ZÁKLADNÍ INFORMACE PRO UČITELE

Filmový dokument je věnovaný vyprávění Petra Placáka, výrazné postavě protikomunistické opozice v době normalizace. Pamětník vzpomíná na život v nesvobodě od základní školy přes založení sdružení České děti po klíčové pražské demonstrace v letech 1988/1989. Popisuje specifickou podobu svolávání demonstrací, průběh a reakce moci. Cennou částí vyprávění je Placákovo hodnocení významu zmiňovaných protestů. Závěr snímku zahrnuje reflexi současné společnosti.

Vyprávění pamětníka, svědka minulosti, je specifickým školním historickým pramenem, který v tomto případě žákům zprostředkovává studentský filmový snímek. Jeho koncepce a krátká stopáž (17 minut) je vhodná pro přímé využití ve vyučovací hodině dějepisu na základní či střední škole. Ideálně jej učitel může využít jako iniciační a motivační prvek, dokument by měl u žáků probudit zájem o nedávné události, které zásadně ovlivnily životy jejich rodičů i prarodičů. Mohou se alespoň na chvíli vcítit do pocitů a prožitků konkrétního člověka, naslouchat jeho vyprávění a přemýšlet o jeho slovech. Historii tak budou poznávat také v lidské rovině, nikoli jen prostřednictvím faktografických informací z učebnic.

MEDAILON PAMĚTNÍKA

Petr Placák (syn mluvčího Charty 77 Bedřicha Placáka) patřil k nejmladší generaci antikomunistické opozice, na konci 80. let byl jedním z organizátorů protirežimních veřejných akcí. V letech 1982–1986 hrál na klarinet ve skupině The Plastic People of the Universe. Za soustavné šikany Státní bezpečnosti pracoval v dělnických povoláních, publikoval v samizdatu. V květnu 1988 stál u zrodu nezávislé iniciativy České děti a sepsal její monarchistický manifest. Požadavek na obnovení monarchie v době „perestrojky“ náležitě šokoval tehdejší mocenské struktury i disidentské kruhy. Petr Placák byl přesvědčen, že komunistický režim se může zhroutit pouze pod vytrvalým tlakem veřejnosti. V červnu 1988 organizoval s přáteli letákovou akci proti bourání starého Žižkova. O dva měsíce později České děti spoluvyzvaly občany cyklostylovanými letáky k účasti na demonstraci k dvacátému výročí 21. srpna 1968, na niž pak přišlo několik tisíc lidí. Následovaly protesty v den výročí založení republiky 28. října 1988. V lednu 1989, když se pokusil uctít památku Jana Palacha a položit k pomníku sv. Václava květiny, byl Placák (už poněkoliťaté) zatčen. Z policejní cely se mu podařilo propašovat moták vyzývající k opakovanému protestu následující den. Na Václavském náměstí se tak demonstrovalo několik následujících dnů, přičemž většina pokojných shromáždění veřejnosti byla policií brutálně rozeznána. Dnes je přesvědčen, že tehdejší manifestace na Václavském náměstí a následné represe bezpečnostních složek znamenaly zásadní zlom v cestě české společnosti ke svobodě: mj. tím, že do značné míry ovlivnily, nebo dokonce změnily mentalitu těch, kdo do té doby působili v tzv. šedé zóně. Z událostí známých později jako tzv. Palachův týden nakonec Petr Placák vyvázl s podmíněným trestem. Po roce 1989 vystudoval historii na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, vydal několik knih, naposledy prózu Fízl, reflektující šikanu, kterou zažíval ze strany Státní bezpečnosti v 80. letech. Za knihu dostal cenu Magnesia Litera 2008. Publikuje v českých denících a řídí kulturně-společenský list Babylon.

Zdroj: www.pametnaroda.cz

NAVRHOVANÝ PRŮBĚH VYUČOVACÍ HODINY – PROJEKCE SNÍMKU, PRÁCE S PRACOVNÍMI LISTY, DISKUSE

- V úvodu vyučovací hodiny učitel stručně připomene či představí specifika období normalizace. Žáci se seznámí s rostoucím počtem demonstrací u příležitosti významných historických výročí v letech 1988 a 1989.
- V další fázi navrhujeme rozdělit žáky do 6 pracovních skupin. Každá skupina obdrží kopii dobového pramene. Jejím úkolem bude pramen prozkoumat s pomocí několika základních otázek:
Kdo je autorem pramene?
Kdy vznikl?
Co je obsahem pramene?
Komu byl pramen určen?
- Následuje projekce snímku. Úkolem žáků z jednotlivých skupin bude zasadit jejich pramen do širších souvislostí a zaznamenat, jak se vztahuje k vyprávění pamětníka a jak P. Placák očima přímého účastníka demonstrací popisovanou událost hodnotí.
- Po skončení projekce zástupci jednotlivých týmů představí ostatním své prameny a výsledky svého pátrání.
- Na závěr učitel moderuje diskusi na téma: Čeho se Petr Placák bál v době komunismu a čeho se bojí dnes?

PRAMEN I

Zmařená provokace

Praha 15. ledna (ČTK) – Na Václavském náměstí v Praze se dnes několik skupin protistátních živlů pokusilo o provokaci dlouhodobě připravovanou západními diverzními centry a některými západními rozhlasovými stanicemi – zejména Svobodnou Evropou a Hlasem Ameriky – ve spolupráci především s představiteli tzv. Charty 77. Přes zákaz státních orgánů se snažily zneužít výročí nesmyslné sebevraždy studenta J. Palacha k vyvolání protisocialistických emocí a narušení pořádku v hlavním městě.

Příslušníci pořádkových jednotek Veřejné bezpečnosti rázně zakročili proti provokatérům a jimi plánovaným akcím, které znemožnili. 91 nejaktivnějších narušitelů zadrželi. Na žádost pracujících Prahy se na udržování pořádku a klidu ve středu města podíleli příslušníci Lido- vých milicí z pražských závodů.

V tomto týdnu v centru Prahy probíhají výtržnosti. Hesla, která jsou na Václavském náměstí skandována, hesla proti socialistickému státu, proti komunistické straně, objasňují charakter demonstrací jako demonstrací protistátních. Jde o demonstrace, za kterými stojí političtí ztroskotanci z let 1968-1969, ale i nové protisocialistické skupiny, opírající se o politickou i hmotnou podporu reakčních sil zemí Severoatlantického paktu, především Spojených států. Záminkou k nedělnímu provokačnímu vystoupení antisocialistických sil na Václavském náměstí se stal sraz k 20. výročí nesmyslné a tragické smrti studenta Jana Palacha. [...] Organizátoři protistátní akce nevzali na vědomí ani její zákaz, ani žádné jme rozumné argumenty a pokusili se nepokoje vyvolat. Přivedli na Václavské náměstí i křiklouny a výtržníky, jejichž hlas byl vydáván za veřejné mínění, za nesouhlas s politickou orientací našeho státu. [...]

Oprávněně v těchto dnech zní znovu hlas: Republiku si nikým rozvracet nedáme!

Rudé právo 20. ledna 1989

Manifest Českých dětí

My, České děti vyhlášíme, že svatováclavská koruna, české království trvá. Připravujeme se na příchod nového krále, což je náš nejvyšší cíl. Král z Boží milosti je Bohu odpovědný za svou zem a za svůj lid. Král je záštitou slabých proti mocným a bohatým, král je záruka. Ochraňuje lesy, zvěř, přírodu proti vládnoucím kriminálním živlům, bez nejmenšího pozastavení loupícím a ničícím poklady země, aniž by sami to, co jí vzali, nahradili. Král je zákon, před kterým jsou si člověk, strom, zvíře, půda, les rovni, a jakékoliv jednání jednoho na úkor druhého je zločin. Král pronajímá svému lidu zemské statky, nebo je dává v dědičné držení, a má radost, když se jeho lid s úctou stará o dědictví země a s láskou obhospodařuje půdu - matku, ze které on sám před tisíci lety vzešel. Království je posvátné dědictví a posvátné dědictví je ta největší úcta ke všemu, ke každému stromu, potůčku, hoře, mravenci v lese, k lidem a k jejich dílu, k důstojnosti každého jednotlivého člověka. Království není vláda menšiny na úkor většiny, či vláda většiny na úkor menšiny, království není vláda několika tisíc hrabivců, samozvanců, darmožroutů a parazitů země a národa. Království je posvátné.

Zdroj: Knihovna Libri Prohibiti

čtěte! čtěte! čtěte! čtěte! čtěte! čtěte! čtěte! čtěte! čtěte!

O Z N Á M Ě N Í

Oznamujeme, že dne 10. prosince 1988 se koná se souhlasem ONV Praha 3 setkání občanů ke 40. výročí vyhlášení Všeobecné deklarace lidských práv na Škroupově náměstí v Praze 3 v 15 hodin / blízko stanice metra Jiřího z Poděbrad/.

Tím se ruší původně vyhlášené místo setkání na Václavském náměstí.

Ze nezávislé iniciativy: České děti
Hnutí za občanskou svobodu
Charta 77
Nezávislé mírové sdružení - Iniciativa za
demilitarizaci společnosti
Výbor na obrenu nespravedlivě stíhaných

čtěte! čtěte! čtěte! čtěte! čtěte! čtěte! čtěte! čtěte! čtěte!

ČESKOSLOVENSKÉ NEZÁVISLÉ AKTIVITY OZNAMUJÍ,

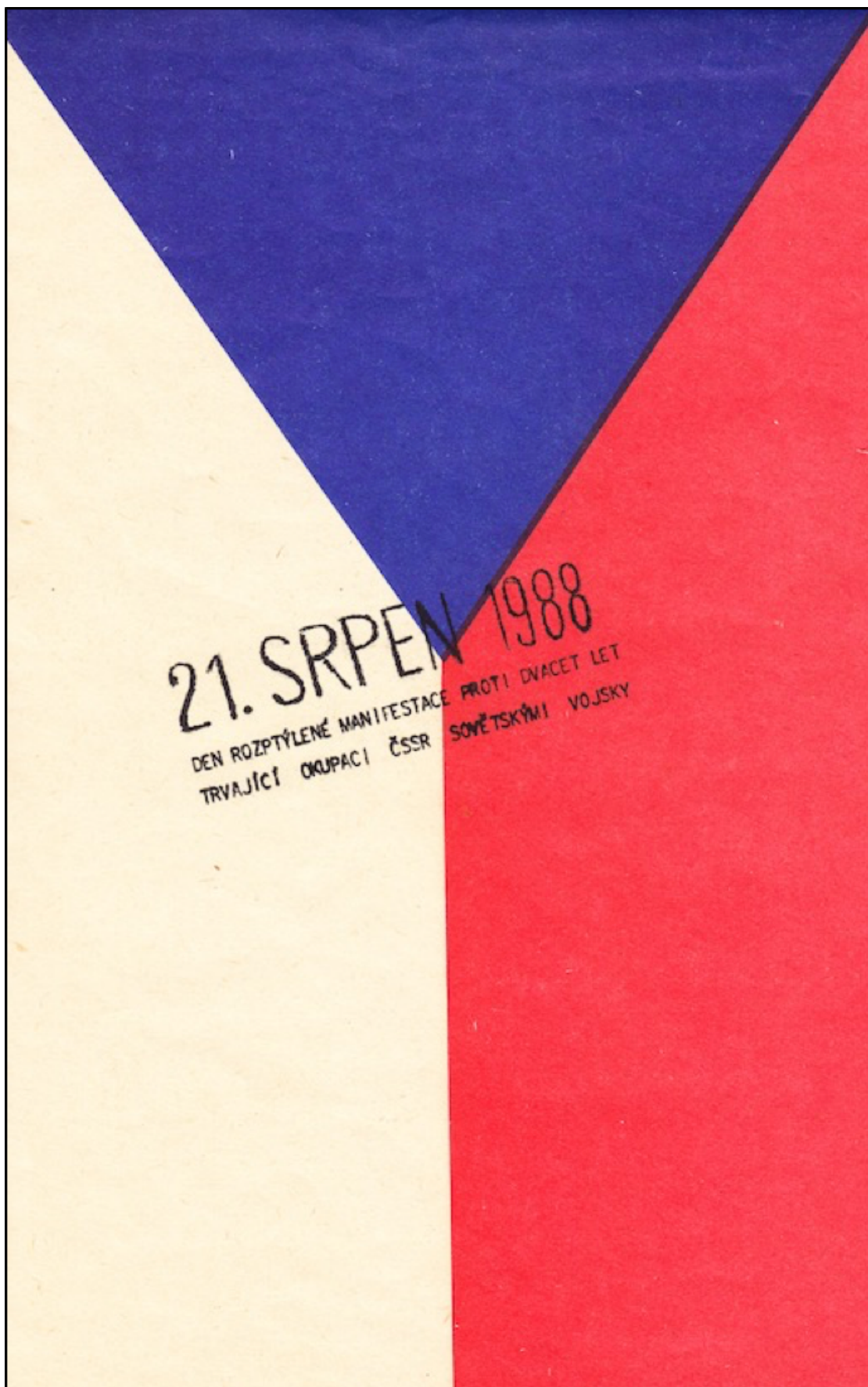
že dne 28. října v Praze na Václavském náměstí, od 15. do 17. hod, pořádají manifestaci u příležitosti 70. výročí vzniku republiky.

Program – zahájení státní hymnou
– krátké projevy zástupců jednotlivých iniciativ
– manifestační pochod na Staroměstské náměstí
– zakončení manifestace státní hymnou

☆☆☆
aktivisté Charty 77, České děti, Demokratická iniciativa, Nezávislé mírové sdružení, SPUSA, VONS.

Zároveň NMS a České děti oznamují, že tradice posledních diskusních sobot v měsíci bude pokračovat 29. října v Praze na Václavském náměstí u sochy sv. Václava, od 15. do 17. hod. Obě shromáždění jsou v souladu s čl. 28 Ústavy ČSSR.

Milí spoluobčané!

**U příležitosti 20.výročí smrti Jana Palacha
se sejdem ke krátké vzpomínce 15. ledna
1989 ve 14⁰⁰ hodin na Václavském náměstí
u sochy sv. Václava.**

**Zároveň Vás zveme k celonárodní pouti
21. ledna 1989 na hřbitov do Všetat u
Mělníka, kde uctíme jeho památku.**

**České děti
Charta 77
Mírový klub Johna Lennona
Nezávislé mírové sdružení
Společenství přátel USA**

Zdroj: Knihovna Libri Prohibiti